

БЕЛЕЖКИ КЪМ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ

1. СЧЕТОВОДНА ПОЛИТИКА

1.1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Консолидираните финансови отчети към 31.12.2019г., представени на регулативните органи, са изготвени на базата на счетоводните салда, напълно в съответствие със Закона за счетоводството. Финансовите отчети на дружеството майка се изготвят в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети, а на дружествата от групата както в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети, така и според изискванията на Счетоводните стандарти за малки и средни предприятия.

БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ

На територията на Република България действат Международните стандарти за финансови отчети, приети от Комисията на Европейския съюз. Международните стандарти за финансови отчети са приети със Закона за счетоводството. За България през 2019г. е приложима рамката на МСС.

Финансовите отчети са представени в български лева (BGN), валутата на дружеството.

ПРИЛАГАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ СТАНДАРТИ ЗА ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ

Ръководството представя своя годишен одитиран консолидиран финансов отчет към 31 декември 2019г., изготвен в съответствие с Международните счетоводни стандарти, което е и в съответствие с Националното счетоводно законодателство.

Основа за изготвяне на финансовите отчети

Настоящите консолидирани финансови отчети са изготвени за периода от 1 януари 2019г. до 31 декември 2019г. в съответствие с изискванията на Закона за счетоводството и Международните стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2009 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз.

За текущата финансова година групата е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО към БМСС и приети от Европейската комисия, в сила от 01.01.2019г., които са били уместни и приложими за нейната дейност.

Те се състоят от:

Стандарти за финансови отчети и от:

Тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и от

Международните счетоводни стандарти и Тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2019 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз.

Консолидираният финансов отчет на Дружеството е съставен и в съответствие с Публичното изявление на ЕОЦКП от 22.10.2019 г. за Общи европейски приоритети във връзка с правоприлагането спрямо годишните финансови отчети за 2019 г.

МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение - счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МСС).

МСС се издават всяка година и са валидни само за годината на издаването си, като в тях се включват всички промени, както и новите стандарти и разяснения.

Голяма част от тях не са приложими за дейността на Групата, поради специфичните въпроси, които се третират в тях.

Ръководството на Групата се е съобразило с всички стандарти и разяснения, които са приложими към неговата дейност и са приети официално за приложение от Европейския съюз към датата на съставянето на консолидирания финансов отчет.

Освен това ръководството на Групата е направило преглед на влезлите в сила от 1 януари 2019 г. промени в съществуващите счетоводни стандарти.

Групата не е приела стандарти, разяснения или изменения, които са публикувани, но все още не са влезли в сила.

Ръководството на Групата счита, че не е необходимо да оповестява тези стандарти и разяснения към тях, в които са направени промени но те не се отнасят до дейността му, тъй като това би могло да доведе до неразбиране и подвеждане на потребителите на информация от годишния му финансов отчет.

Нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, влезли в сила от 1 януари 2019 г.

Групата е приложила следните нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти, които са задължителни за прилагане от годишния период, започващ на 1 януари 2019 г., но нямат съществен ефект от прилагането им върху финансовия резултат и финансовото състояние на Групата:

- МСФО 16 „Лизинг“, в сила от 1 януари 2019 г., приет от ЕС

МСФО 16 „Лизинг“ заменя МСС 17 „Лизинги“, както и три разяснения:

КРМСФО 4 „Определяне дали дадено споразумение съдържа лизинг“,

ПКР 15 „Оперативен лизинг – стимули“ и

ПКР 27 „Оценяване на съдържанието на операции, включващи правната форма на лизинг“.

Приемането на този нов стандарт води до признаване от Групата на актив с право на ползване и на свързаните с него лизингови задължения във връзка с всички предишни

оперативни лизингови договори, с изключение на онези, които са идентифицирани като договори за активи с ниска стойност или с оставащ срок на лизинг по-малко от 12 месеца от датата на първоначалното прилагане.

За договори, сключени преди датата на първоначалното прилагане, Групата е избрала:

- да приложи определението за лизинг съгласно МСС 17 и КРМСФО 4 и
- не е приложило МСФО 16

за договори, които преди това не са били идентифицирани като лизинг съгласно МСС 17 и КРМСФО 4.

На датата на преминаване към новия стандарт Групата е възприела:

- за лизингови договори, които преди са били отчитани като оперативен лизинг и са с остатъчен срок на лизинговия договор по-малък от 12 месеца или са за наем на активи с ниска стойност, да се ползва облекченото преминаване към новия стандарт, съгласно което не се признават активи с право на ползване, а се отчита разход за лизинг по линейния метод за оставащия срок на договора.

На датата на преминаване към новия стандарт Групата е страна по договори с остатъчен срок по-малък от 12 месеца или за наем на активи с ниска стойност.

Не се признават активи с право на ползване, а се отчита разход по линейния метод за оставащия срок на договора.

За тези договори за лизинг, които преди са били класифицирани като финансов лизинг, активът с правото на ползване и лизинговото задължение са оценени със същите суми към датата на първоначалното прилагане на стандарта, с които са били съгласно МСС 17 непосредствено преди датата на първоначалното прилагане.

- МСФО 9 „Финансови инструменти“ (изменен) - Предплащания с отрицателна компенсация, в сила от 1 януари 2019 г., приет от ЕС

Измененията дават възможност на дружествата да оценяват определени финансови активи, които могат да бъдат изплатени предсрочно с отрицателно компенсиране, по амортизирана стойност или по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, вместо като финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата.

За да се отчита финансовият актив по амортизирана стойност, отрицателната компенсация трябва да е „разумна компенсация за предсрочно прекратяване на договора“ и активът следва да е „държан за събиране на договорните парични потоци“.

- МСС 19 „Доходи на наети лица“ (изменен) – Промяна в плана, съкращаване или уреждане - в сила от 1 януари 2019 г., приет от ЕС

Тези изменения изясняват счетоводното отчитане на конкретни промени в плана за дефинирани доходи, съкращаване или уреждане.

Те потвърждават, че предприятията следва:

- да изчисляват разходите за текущ стаж и разходите за лихви, така че пенсионното задължение да се представи за оставащия период след датата на изменението, съкращаването или уреждането на плана, като се използват актуализирани допускания след датата на промяната;
- да признават в печалбата или загубата като част от разходите за минал трудов стаж или като печалба / загуба от уреждането на задължението всяко намаление на излишъка, дори ако този излишък не е бил признат преди поради използването на „таван“ на актива.

- МСС 28 “Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия” (изменен) – Дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия – в сила от 1 януари 2019 г., приет от ЕС

Промените изясняват, че:

- МСФО 9 следва да се прилага само за тези дългосрочни участия в асоциирани или съвместни предприятия, които не се отчитат по метода на собствен капитал;
- при прилагането на МСФО 9 предприятието не взема предвид загубите на асоциираното или съвместното предприятие, или загубите от обезценка на нетната инвестиция, признати като корекции на нетната инвестиция в асоциираното или съвместното предприятие, възникнали от прилагането на МСС 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия.

- КРМСФО 23 „Несигурност относно отчитането на данък върху дохода“ – в сила от 1 януари 2019 г., приет от ЕС

Разяснението дава следните насоки за прилагане на изискванията на МСС 12 относно признаване и оценяване, когато има несигурност относно отчитането на данък върху дохода:

- предприятието следва да отрази ефекта от несигурността при отчитането на данъка върху дохода, когато не е вероятно данъчните власти да приемат извършеното счетоводно и данъчно третиране от страна на предприятието;
- за остойностяване на несигурността следва да се използва или най-вероятният размер на задължението, или методът на очакваната стойност, в зависимост от това кой метод по-добре предвижда разрешаването на несигурността и;
- направените оценки и допускания трябва да бъдат преразглеждани, когато обстоятелствата са се променили или има нова информация, която засяга направените оценки.

- Годишни подобрения на МСФО 2015-2017 г., в сила от 1 януари 2019 г., приети от ЕС

Тези изменения включват несъществени промени в:

- МСФО 3 „Бизнес комбинации“ – дружеството преоценява предишния си дял в съвместно контролирана дейност, когато придобие контрол над нея;
- МСФО 11 „Съвместни предприятия“ – дружеството не преоценява предишния си дял в съвместно контролирана дейност, когато придобие съвместен контрол върху дейността.
- МСС 12 „Данъци върху дохода“ – дружеството отчита всички ефекти върху данъка върху дохода в резултат от дивиденди (включително плащания по финансови инструменти, класифицирани като собствен капитал), в съответствие с транзакциите, генериращи разпределимата печалба – т.е. в печалбата или загубата, другия всеобхватен доход или собствения капитал;
- МСС 23 „Разходи по заеми“ – дружеството третира като част от общите заеми всеки заем първоначално взет за разработване на актив, когато активът е готов за планираната употреба или продажба.

Стандарти, изменения и разяснения, които все още не са влезли в сила и не се прилагат от по-ранна дата от Дружеството

Към датата на одобрение на този финансов отчет са публикувани нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти, но не са влезли в сила или не са приети от ЕС за финансовата година, започваща на 1 януари 2019 г., и не са били приложени от по-ранна дата от Групата.

Не се очаква те да имат съществен ефект върху финансовите отчети на Групата. Ръководството очаква всички стандарти и изменения да бъдат приети в счетоводната политика на Групата през първия период, започващ след датата на влизането им в сила.

Промените са свързани със следните стандарти:

- МСС 1 и МСС 8 (изменен) - Дефиниция на същественост, в сила от 1 януари 2020 г., приети от ЕС;
- Изменения на референциите към Концептуална рамка за финансово отчитане в сила от 1 януари 2020 г, приети от ЕС;
- МСФО 3 (изменен) – Определение за Бизнес в сила от 1 януари 2020 г., все още не е приет от ЕС;
- Изменения на МСФО 9, МСС 39 и МСФО 7: Реформа на референтните лихвени проценти, в сила от 1 януари 2020 г., все още не е приета от ЕС
- МСФО 14 „Отсрочени сметки при регулирани цени“ в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС;
- МСФО 17 „Застрахователни договори“ в сила от 1 януари 2021 г., все още не е приет от ЕС.

1.2. ОТЧЕТНА ВАЛУТА

Финансовите отчети са изготвени в Български лева (BGN), валутата на групата. Курсът на българският лев е фиксиран към евро в съотношение 1 EUR = 1.95583 лева. Финансовите отчети са изготвени в хиляди лева.

1.3. ЕФЕКТИ ОТ ПРОМЯНА В ОБМЕННИТЕ КУРСОВЕ

Паричните средства в чужда валута са посочени при обменен курс, валиден за датата на Баланса. Печалбите и загубите от преоценка са включени в отчета за приходите и разходите. Съгласно изискванията на българското законодателство групата води счетоводните си регистри в български лева. Курсът на българския лев е фиксиран към еврото 1 EUR = 1.95583 BGN. Финансовите отчети са изготвени в хиляди лева.

Фиксингът на някои валути към българския лев е:

	31.12.2019	31.12.2018
1 EUR	1.95583 лева	1.95583 лева
1 USD	1.74099 лева	1.70815 лева

Сделките в чуждестранна валута се вписват в левове при първоначалното счетоводно отразяване, като към сумата в чуждестранна валута се прилага централният курс на БНБ към датата на сделката.

В годишния финансов отчет и в междинните финансови отчети паричните и непаричните позиции в чуждестранна валута се отразяват, както следва:

- паричните позиции в чуждестранна валута се оценяват по заключителен курс, а текущо през годината - по централния курс на Българската народна банка към датата на съставяне на отчета.

- непаричните позиции, които се отчитат по справедлива стойност, изразена в чуждестранна валута, се оценяват, като се използва валутният курс към датата, към която е определена справедливата стойност.

Курсовите разлики възникнали при промяна на обменните курсове се отразяват в Отчета за приходи и разходи.

1.4. ПРИЗНАВАНЕ И ОТЧИТАНЕ НА ПРИХОДИТЕ

Приходите се формират от действително извършените продажби, лихви, валутни преоценки и други.

Оценка на приходите - Приходът се определя по справедливата стойност на полученото или подлежащото на получаване плащане под формата на парични средства или парични еквиваленти.

ПРИЗНАВАНЕ И ОТЧИТАНЕ НА РАЗХОДИТЕ

Разходите се отразяват в Отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход през периода, през който са възникнали.

Разходите, извършени през текущия отчетен период, които са свързани с получаване на приходи и изгоди през следващ отчетен период се отчитат като разходи за бъдещи периоди.

Приходи от договори с клиенти от корпоративни емитенти (МСФО 15)

Дружеството е приело МСФО 15 при използването на модифицирано ретроспективно прилагане на датата на първоначалното прилагане - 1 януари 2018 г.

Съгласно този метод стандартът може да се прилага:

- само към договорите, които не са изпълнени към тази дата.

Конкретните ангажименти за изпълнение се регламентират с отделни анекси към всеки рамков договор, като към 01.01.2018г. няма неизпълнени ангажименти с падеж 31.12.2017г.

Съответно няма неизпълнени ангажименти по анекси към рамкови договори с падеж 31.12.2018г.

Кумулативният ефект (доколкото такъв е установен) от първоначалното прилагане на МСФО 15 се признава/е признат към датата на първоначалното прилагане като корекция на началното салдо на натрупаната печалба.

Тоест, сравнителната информация не се преизчислява и продължава да се отчита съгласно МСС 11, МСС 18 и свързаните с тях Разяснения.

Приемането на МСФО 15 не оказва влияние върху финансовото състояние, другия всеобхватен доход или паричните потоци на Дружеството от оперативна, инвестиционна и финансова дейност.

След датата на начално прилагане за да определи дали и как да признае приходи, Дружеството използва следните 5 стъпки:

- 1) Идентифициране на договора с клиент;
- 2) Идентифициране на задълженията за изпълнение;
- 3) Определяне на цената на сделката;
- 4) Разпределение на цената на сделката към задълженията за изпълнение;
- 5) Признаване на приходите, когато са удовлетворени задълженията за изпълнение.

Приходите се признават или в даден момент или с течение на времето, когато или докато Дружеството удовлетвори задълженията за изпълнение, прехвърляйки обещаните услуги на своите клиенти.

Дружеството признава като задължения по договор възнаграждение, получено по отношение на неудовлетворени задължения за изпълнение и ги представя като други задължения в отчета за финансовото състояние.

По същия начин, ако Дружеството удовлетвори задължение за изпълнение, преди да получи възнаграждението, то признава в отчета за финансовото състояние или актив по договора, или вземане, в зависимост от това дали се изисква нещо друго освен определено време за получаване на възнаграждението.

1.5. Данъци

Според българското данъчно законодателство дружествата от групата са задължени за данък печалба корпоративен данък/.

Корпоративен данък върху печалбата за годината включва текущ и отсрочен данък.

Съгласно българското законодателство предприятието дължи данък върху печалбата при ставка 10% за 2017 и 2018 г.

Данъчната ставка не е променена за 2019 г.

Текущ данък е сумата на данъка, който трябва да се плати върху облагаемата печалба за периода, въз основа на ефективната данъчна ставка към края на отчетния период.

Отсрочени данъци се начисляват като се използва балансов метод на задълженията (балансовия пасивен метод), който позволява да се отчетат временни разлики между текущата стойност на активите и пасивите за целите на счетоводното отчитане и за данъчни цели.

Сумата на отсрочените данъци е базирана на очаквания начин за реализация на активите и пасивите. Активите и пасивите по отсрочени данъци се оценяват по данъчни ставки, които

се очаква да бъдат в сила за периода, когато активът се реализира или пасивът се уреди, съгласно данъчните закони, действащи към края на отчетния период.

Отсрочени данъчни активи, произтичащи от пренасяне на неизползвани данъчни загуби;
Отсрочен данъчен актив се признава само тогава, когато могат да се получат данъчни ползи, срещу които актива може да се оползотвори.

Отсрочените данъчни активи се намаляват до размера на тези, за които бъдещата изгода вече не е вероятно да бъде реализирана. Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени директно в собствения капитал или друга позиция в отчета за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния капиталов компонент или позиция.

Прилагане на КРМСФО 23 - ползва се при:

- определяне на облагаемата печалба (данъчна загуба),
 - данъчни основи,
 - неизползвани данъчни загуби,
 - неизползвани данъчни кредити и данъчни ставки,
- когато съществува несигурно данъчно третиране.

Оповестяване на направените предположения и оценки.

Доколкото определянето на наличието на несигурност относно третирането на данъка върху дохода може да бъде обект на значителна преценка, Дружеството трябва да осигури достатъчна прозрачност по отношение на решенията, взети в съответствие с параграф 122 от МСС 1, и относно счетоводните политики, използвани за признаване и измерване на несигурното данъчно третиране.

Тези оповестявания включват дали:

- са отчетени несигурните данъчни третираня колективно или поотделно,
- дали е използвана най-вероятната сума или очакваната стойност при определяне на ефекта на несигурността за несигурните данъчни обработки,
- както и всички промени в преценките, методите и предположенията от предходния период.

Освен това, ако несигурното данъчно третиране се счита за основен източник на несигурност при изчисляването, засегнатата балансова стойност следва да бъде оповестена в съответствие с параграфи 125-129 от МСС 1.

Един от основните принципи на КРМСФО 23 е приемането, че данъчният орган ще изследва всички суми, които има право да изследва, и ще разполага с цялата относима информация, когато прави това.

Следователно това предположение следва да бъде отразено в признатите данъчни салда.

1.6. ИМОТИ, МАШИНИ, СЪОРЪЖЕНИЯ И ОБОРУДВАНЕ

Имотите, машините, съоръженията и оборудването представляват активи, които имат цена на придобиване над 500 лева и самостоятелно определяем полезен срок на ползване.

Представените в баланса имоти, машини, съоръжения и оборудване представляват земя, сгради, машини, съоръжения и оборудване, транспортни средства, стопански инвентар и разходи за придобиване на дълготрайни активи.

Първоначално активите се оценяват по цена на придобиване, която включва покупната цена (включително мита и невъзстановимите данъци) и всички преки разходи.

Последващи разходи – с последващите разходи, свързани с отделен материален дълготраен актив, се корегира балансовата стойност на актива, когато е вероятно предприятието да има икономическа изгода над тази от първоначално оценената стандартна ефективност на съществуващия актив.

Оценка след първоначалното признаване - След първоначалното признаване като актив имотите, машините, съоръженията и оборудването се отчитат по цена на придобиване, намалена с начислените амортизации. През предходен период имотите, машините, съоръженията и оборудването са се отчитали по цена на придобиване, намалена с начислените амортизации и коригирана с направените преоценки. Данните за предходен отчетен период са приведени в съответствие с измененията в счетоводната политика.

Възстановимост на балансовата стойност – групата не определя възстановима стойност. При наличие на достатъчно надеждни условия предприятието преразглежда балансовата стойност на дълготрайните материални активи и определя тяхната възстановима стойност.

Отписването на активите от баланса е при продажба или когато активът окончателно бъде изведен от употреба и след отписването му не се очакват никакви други икономически изгоди.

Имотите, машините, съоръженията и оборудването се амортизират по линейния метод през техния полезен срок на експлоатация, като отчетната или преоценъчната им стойност се намалява до размера на остатъчната им стойност със следните годишни амортизационни норми:

	2019	2018
Сгради	1 - 4 %	1 - 4 %
Съоръжения	4 %	4 %
Машини и оборудване	30 %	30 %
Компютри	50 %	50 %
Автомобили	25 %	25 %
Транспортни средства, без автомобили	10 %	10 %
Други	15 %	15 %

Начисляването на амортизацията започва от месеца, следващ месеца, в който амортизируемият актив е придобит или въведен в употреба.

1.7. Инвестиционни имоти (МСС 40)

Класифициране на активи като инвестиционни имоти.

Инвестиционен имот е имотът (земята или сградата или части от сградата, или и двете), държан (от собственика или лизингополучателя по финансов лизинг) по-скоро за получаване на приходи от наем или за увеличаване стойността на капитала, или и за двете, отколкото за:

- използване при производството или доставката на стоки или услуги или за

- административни цели; или
- продажба в рамките на обичайната икономическа дейност.

Като инвестиционни имоти в съответствие с изискванията на МСС 40 “Инвестиционни имоти” в групата се класифицират:

- земя, притежавана с цел дългосрочно увеличаване на стойността на капитала, а не с цел краткосрочна продажба в хода на обичайната дейност;
- земя, притежавана за неопределено понастоящем бъдещо използване;
- сграда, притежавана от отчитащото се предприятие (или държана от отчитащото се предприятие на финансов лизинг) и е отдадена по един или повече оперативни лизинга; и
- сграда, която не се ползва, но се притежава, за да бъде отдадена по един или повече оперативни лизинга.

Признаване на инвестиционен имот - Инвестиционният имот се признава, когато:

- има вероятност дружеството от групата да получава икономически изгоди от инвестиционния имот, на основата на наличните данни в момента на първоначалното признаване;
- цената на придобиване на инвестиционния имот може да бъде оценена достоверно.

Първоначално оценяване на инвестиционен имот - Първоначалното оценяване на инвестиционен имот се извършва по неговата цена на придобиване. Разходите по сделката се включват в първоначалната оценка.

Цената на придобиване на закупен инвестиционен имот включва неговата покупна цена и всички преки разходи, като:

- професионалните хонорари за правни и други услуги;
- данъци по прехвърлянето на имота;
- други преки разходи по сделката.

Цената на придобиване на инвестиционен имот, построен по стопански начин, е неговата цена на придобиване на датата, когато е завършено строителството или разработването на имота.

При прехвърляне на друг имот в инвестиционен имот той се завежда със стойност, равна на балансовата стойност на имота, по която се е отчитал до момента.

Инвестиционни имоти, получени в резултат на безвъзмездна сделка се оценяват по справедлива стойност.

Инвестиционни имоти, получени в резултат на апортна вноска по реда на Търговския закон първоначално се оценяват по оценката, приета от съда и всички преки разходи.

В първоначалната оценка на инвестиционния имот в съответствие с изискванията на МСС 40 се включват всички трайно прикрепени дълготрайни активи, без които инвестиционния имот не би могъл да се ползва по предназначение.

Последващо оценяване на инвестиционните имоти след първоначалното придобиване - След първоначалното признаване като актив, всеки инвестиционен имот, собственост на предприятията от групата, се отчитат по „Модел на справедливата стойност” - предприятията от групата, оценяват всички свои инвестиционни имоти по тяхната справедлива стойност.

Освобождаване от инвестиционни имоти - Инвестиционен имот трябва да бъде отписан (изваден от баланса) при освобождаването или когато инвестиционният имот е трайно изваден от употреба и никакви бъдещи икономически изгоди не се очакват от неговото освобождаване.

1.8. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

Нематериалните активи представляват установими непарични активи без физическа субстанция, които се използват при производството или доставката на стоки и услуги, за отдаване под наем на други лица или за административни цели.

Представените в баланса нематериални активи представляват права върху собственост, програмни продукти и продукти от развойна дейност.

Първоначалната оценка на нематериални активи при придобиването им се оценява по цена на придобиване, която включва покупната цена (включително мита и невъзстановими данъци) и всички преки разходи за подготовка на актива за използването му по предназначение.

Оценката след първоначалното признаване - нематериалният актив се отчита по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и евентуални натрупани загуби от обезценка.

Възстановимост на балансовата стойност – Групата не определя възстановима стойност. При наличие на достатъчно надеждни условия предприятието преразглежда балансовата стойност на дълготрайните нематериални активи и определя тяхната възстановима стойност.

Отписването на дълготрайни нематериални активи от баланса е при продажба или когато не се очакват бъдещи икономически ползи от неговото използване или от последваща продажба.

Нематериалните активи се амортизират по линейния метод със следните амортизационни норми:

	2019	2018
Софтуер	50%-20%	50%-20%
Други нематериални активи	50%-15%	50%-15%
Права върху интелектуална собственост	15%-33.33%	15%-33.33%

Начисляването на амортизацията започва от месеца, следващ месеца, в който амортизируемият актив е придобит или въведен в употреба.

1.9. Лизинг (МСФО 16)

На датата на преминаване към МСФО 16 Лизинг, групата е възприела за лизингови договори, които преди са били отчитани като оперативен лизинг и са с остатъчен срок на лизинговия договор по-малък от 12 месеца или са за наем на активи с ниска стойност, да се ползва облекченото преминаване към новия стандарт, съгласно което не се признават активи с право на ползване, а се отчита разход за лизинг по линейния метод за оставащия срок на договора.

На датата на преминаване към новия стандарт групата е страна по договори с остатъчен срок по-малък от 12 месеца или за наем на активи с ниска стойност.

Не се признават активи с право на ползване, а се отчита разход по линейния метод за оставащия срок на договора.

а) Счетоводна политика, приложима след 1 януари 2019 г.

Дружеството като лизингополучател

За новите договори, сключени на или след 1 януари 2019 г. Дружеството преценява дали даден договор е или съдържа лизинг.

Лизингът се определя като „договор или част от договор, който предоставя правото да се използва актив (базовият актив) за определен период от време в замяна на възнаграждение.“

За да приложи това определение, Дружеството извършва три основни преценки:

- дали договорът съдържа идентифициран актив, който или е изрично посочен в договора, или е посочен по подразбиране в момента, когато активът бъде предоставен за ползване;
- дали Дружеството има правото да получава по същество всички икономически ползи от използването на актива през целия период на ползване, в рамките на определения обхват на правото му да използва актива съгласно договора;
- дали Дружеството има право да ръководи използването на идентифицирания актив през целия период на ползване.

Дружеството оценява дали има правото да ръководи „как и с каква цел“ ще се използва активът през целия период на ползване.

Оценяване и признаване на лизинг от дружеството като лизингополучател

На началната дата на лизинговия договор Дружеството признава актива с право на ползване и пасива по лизинга в отчета за финансовото състояние.

Активът с право на ползване се оценява по цена на придобиване, която се състои от размера на първоначалната оценка на пасива по лизинга, първоначалните преки разходи, извършени от Дружеството, оценка на разходите, които лизингополучателят ще направи за монтаж и преместване на основния актив в края на лизинговия договор и всякакви лизингови плащания, направени преди датата на започване на лизинговия договор (минус получените стимули по лизинга).

Дружеството амортизира актива с право на ползване по линейния метод от датата на започване на лизинга до по-ранната от двете дати: края на полезния живот на актива с право на ползване или изтичане на срока на лизинговия договор.

Дружеството също така преглежда активите с право на ползване за обезценка, когато такива индикатори съществуват.

На началната дата на лизинговия договор Дружеството оценява пасива по лизинга по настоящата стойност на лизинговите плащания, които не са изплатени към тази дата, дисконтирани с лихвения процент, заложен в лизинговия договор, ако този процент може да бъде непосредствено определен или диференциалния лихвен процент на Дружеството.

За да определи диференциалния лихвен процент, Дружеството приема детайлна политика. Лизинговите плащания, включени в оценката на лизинговото задължение, се състоят от:

- фиксирани плащания (включително по същество фиксирани),
- променливи плащания въз основа на индекс или процент,
- суми, които се очаква да бъдат дължими от лизингополучателя по гаранциите за остатъчна стойност и
- плащания, произтичащи от опции, ако е достатъчно сигурно, че Дружеството ще упражни тези опции.

Дружеството прилага МСС 36 (§ 33) „Обезценка на активи“, за да определи дали активът с право на ползване е обезценен и да отчете всички установени загуби от обезценка.

След началната дата пасивът по лизинга се намалява с размера на извършените плащания и се увеличава с размера на лихвата.

Пасивът по лизинга се преоценява, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор или да отрази коригираните фиксирани по същество лизингови плащания.

Когато задължението за лизинг се преоценява, съответната корекция се отразява в актива с право на ползване или се признава в печалбата или загубата, ако балансовата стойност на актива с право на ползване вече е намалена до нула.

Дружеството е избрало да отчита краткосрочните лизингови договори и лизинга на активи с ниска стойност, като използва практическите облекчения, предвидени в стандарта.

Вместо признаване на активи с право на ползване и задължения по лизингови договори, плащанията във връзка с тях се признават като разход в печалбата или загубата по линейния метод за срока на лизинговия договор.

В отчета за финансовото състояние, при наличие на активите с право на ползване ще се включват в имоти, машини и съоръжения, а задълженията по лизингови договори в търговски и други задължения.

Опциите за удължаване и прекратяване се включват в договори за наеми на имоти и оборудване в дружеството, които се използват за увеличаване на оперативната гъвкавост по отношение на управлението на активите, използвани в операциите на дружеството се анализират при оценките на всеки наемен договор.

Дружеството като лизингодател

Счетоводната политика на Дружеството, съгласно МСФО 16, не се е променила спрямо сравнителния период.

Като лизингодател, Дружеството класифицира своите лизингови договори като

- оперативен или
- финансов лизинг.

Лизинговият договор се класифицира като:

- договор за финансов лизинг, ако с него се прехвърлят по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху основния актив, и като
- договор за оперативен лизинг, ако с него не се прехвърлят по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху основния актив.

б) Счетоводна политика, приложима до 31 декември 2018 г.

Финансов лизинг

Финансовият лизинг, при който се трансферира към дружеството съществената част от всички рискове и стопански изгоди, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се капитализира в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя като се представя като имоти, машини и съоръжения под лизинг по цена на незабавна продажба или ако е по ниска – по настоящата стойност на минималните лизингови плащания.

Придобитите под финансов лизинг активи се амортизират на база полезен живот на съответния актив.

Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и приспадащата се част от лизинговото задължение (главница), така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение.

Определените на такава база лихвени разходи, свързани с наетия под финансов лизинг актив, се представят нетно със задължението към лизингодателя и се включват в печалбата или загубата през периода на лизинговия договор, когато същите станат дължими.

Оперативен лизинг

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив, се класифицира като оперативен лизинг.

Плащанията/постъпленията по оперативния лизинг се признават като разходи/приходи в печалбата или загубата на база линеен метод за периода на лизинга.

Групата прилага МСФО 16 Лизинг от 1 януари 2019 г., като за преминаването е избрало модифицирания ретроспективен подход, при който сравнителната информация за 2018 г. остава непроменена.

Групата е избрала да приложи практическото облекчение да не преоценява дали даден договор е или съдържа компонент лизинг към 1 януари 2019 г., като е приело да приложи стандарт МСФО 16 само към тези договори, които преди това са били

идентифицирани за лизингови съгласно МСС17 и КРМСФО 4 на датата на прилагането за първи път.

Групата е избрала да не прилага МСФО 16 за договори, които преди това не са били определени като съдържащи елементи на лизинг съгласно МСС 17 Лизинг и КРМСФО 4 Определяне дали дадено споразумение съдържа лизинг.

1.10. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

Стоково-материалните запаси са краткотрайни активи под формата на стоки, предназначени за продажба.

Стоково-материалните запаси се записват в баланса на групата по историческа цена (доставна цена), в която се включват цената на закупуване и всички преки разходи, извършени във връзка с доставянето им до сегашното им местоположение и състояние.

При отписването на стоково-материалните запаси се използва метода на средно претеглената стойност.

В края на отчетния период се прави оценка на нетната реализируема стойност на стоково-материалните запаси.

Нетна реализируема стойност

Оценката на нетната реализируема стойност се базира на най-сигурните съществуващи данни по време на съставянето на тази оценка, като се отчитат колебанията в цените и себестойността.

1.11. ДЪЛГОСРОЧНИ ФИНАНСОВИ АКТИВИ

За отчитане на инвестициите в асоциирани предприятия за целите на консолидацията същите се преизчисляват съгласно метода на собствения капитал.

Първоначално активите се оценяват по цена на придобиване, която включва покупната цена и всички преки разходи по придобиването им.

Оценка след първоначалното признаване - След първоначалното признаване като актив всеки отделен дълготраен финансов актив се отчита по цена на придобиване, намалена с натрупаната евентуална загуба от обезценка.

Отписването на дълготрайни финансови активи от баланса е при продажба и когато са отдадени правата на собствеността.

1.12. ВЗЕМАНИЯ

Вземанията от клиентите са оповестени по номинал, намалени с извършената обезценка.

1.13. РАЗХОДИ ЗА БЪДЕЩИ ПЕРИОДИ

Като разходи за бъдещи периоди се отчитат предплатените разходи, които се отнасят за следващи отчетни периоди.

1.14. ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Задълженията са дългосрочни и краткосрочни.

Дългосрочните са по получени заеми, със срок на погасяване над 1 година.

Краткосрочните задължения са към доставчици, бюджета, персонала, осигурителни предприятия и други кредитори.

Задълженията се отчитат по тяхната номинална стойност.

1.15. ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

Финансовите инструменти, посочени в баланса, включват парични средства в брой и по банкови сметки, вземания, задължения към доставчици и заеми. Методите за тяхното отчитане са оповестени в счетоводната политика изготвена за всеки отделен елемент.

Финансови инструменти (МСФО 9)

Признаване, оценяване и отписване

Дружеството признава финансов актив или финансов пасив във финансовия си отчет, само когато то става страна по договорните клаузи на съответния финансов инструмент.

При първоначалното признаване, предприятието оценява финансовите активи (с изключение на търговските вземания, които нямат съществен компонент на финансиране, определен в съответствие с МСФО 15) и финансовите пасиви по тяхната справедлива стойност.

Справедливата стойност на даден финансов актив/пасив при първоначалното му признаване обикновено е договорната цена.

Договорната цена за финансови активи/пасиви освен финансови активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата, включва разходите по сделката, които се отнасят пряко към придобиването/издаването на финансовия инструмент.

Разходите по сделката направени при придобиването на финансов актив и издаването на финансов пасив, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата се отчитат незабавно като разход.

Ако справедливата стойност при първоначалното признаване се различава от цената на сделката, предприятието отчита счетоводно този инструмент към тази дата по следния начин:

а) по справедлива стойност на база доказана котирана цена на активен пазар за идентичен актив или пасив (т.е. входяща информация на ниво 1), или на базата на техника за оценяване, която използва само данни от наблюдаеми пазари.

Предприятието признава разликата между справедливата стойност при първоначалното признаване и цената на сделката като печалба или загуба;

б) във всички останали случаи — по справедлива стойност, коригирана, за да се отсрочи разликата между справедливата стойност при първоначалното признаване и цената на сделката.

След първоначалното признаване предприятието признава тази отсрочена разлика като печалба или загуба само до степента, в която тя произтича от промяната в даден фактор (включително времето), който пазарните участници биха взели под внимание при определянето на цената на актива или пасива.

При първоначалното признаване дружеството оценява търговските вземания, които нямат съществен компонент на финансиране (определен в съответствие с МСФО 15), по съответната им цена на сделката (както е определено в МСФО 15).

Покупка или продажба на финансови активи се признава чрез използването на счетоводно отчитане на база датата на сделката - датата, на която дружеството е поело ангажимент да закупи съответните финансови активи.

Финансовите активи се отписват от отчета за финансовото състояние на дружеството, когато правата за получаване на парични средства от тези активи са изтекли, или са прехвърлени и дружеството е прехвърлило съществената част от рисковете и ползите от собствеността върху актива на друго дружество (лице).

Ако дружеството продължава да държи съществената част от рисковете и ползите, асоциирани със собствеността на даден трансфериран финансов актив, то продължава да признава актива в отчета за финансовото си състояние, но признава също и обезпечено задължение (заем) за получените средства.

При отписването на финансов актив в неговата цялост разликата между балансовата стойност към датата на отписването и полученото възнаграждение се признава в печалбата или загубата. Финансовите пасиви (или част от финансовия пасив) се отписват от отчета за финансовото състояние, когато те са погасени — т.е. когато задължението, е изпълнено, е анулирано или срокът му е изтекъл.

Класификация и последваща оценка

Финансови активи

Класификацията на финансовите активи се извършва към датата на първоначалното им признаване в отчета за финансовото състояние.

В зависимост от начина на последващото отчитане, финансовите активи се класифицират в една от следните категории:

- финансови активи, оценявани по амортизирана стойност;
- финансови активи, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата;
- финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход с или без рекласификация в печалбата или загубата в зависимост дали са дългови или капиталови инструменти.

Дружеството класифицира финансовите активи като оценявани впоследствие по амортизирана стойност на базата на следните две условия:

- а) бизнес модела за управление на финансовите активи на предприятието; и
- б) характеристиките на договорните парични потоци на финансовия актив.

Финансови активи, оценявани по амортизирана стойност

Тази категория включва:

- търговски и други вземания;
- предоставени заеми,
- парични средства и срочни депозити и
- други дългови инструменти, за които са изпълнени следните две условия:

- а) финансовият актив се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е активите да бъдат държани, за да се съберат договорните парични потоци; и
- б) съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва върху непогасената сума на главницата.

Тази категория включва недеривативни финансови активи, които не се котират на активен пазар.

След първоначалното признаване те се оценяват по амортизирана стойност с използване на метода на ефективната лихва.

Дисконтиране не се извършва, когато ефектът от него е несъществен.

Търговски вземания

Търговските вземания са суми, дължими от клиенти за продадени стоки и услуги, извършени в обичайния ход на стопанската дейност.

Обикновено те се дължат за уреждане в кратък срок и са класифицирани като текущи.

Търговските вземания се признават първоначално в размер на безусловното възнаграждение, освен ако съдържат значителни компоненти на финансиране.

Дружеството държи търговските си вземания с цел събиране договорните парични потоци и следователно ги оценява по амортизируема стойност, като използва метода на ефективната лихва.

Дисконтиране не се извършва, когато ефектът от него е несъществен.

Обезценка

На всяка отчетна дата дружеството оценява и определя очакваните кредитни загуби за всеки вид финансов актив или експозиция.

Целта на възприетите подходи за обезценка е да бъдат признати очакваните кредитни загуби за целия срок на всички финансови инструменти, чийто кредитен риск се е увеличил значително след първоначалното признаване — независимо дали са оценени индивидуално или колективно — като се взема предвид цялата разумна и аргументирана информация, включително и за бъдещи периоди.

При оценката си Дружеството отчита промяната в риска от настъпване на неизпълнение през очаквания срок на финансовия инструмент, а не промяната в размера на очакваните кредитни загуби.

За да направи тази оценка, Дружеството сравнява риска от настъпване на неизпълнение по финансовия инструмент към отчетната дата и към датата на първоначалното признаване.

Модифицирани финансови активи

Ако договорните парични потоци на финансов актив са били предоговорени или модифицирани и финансовият актив не е отписан, Дружеството оценява дали е настъпило значително увеличение на кредитния риск на финансовия инструмент като съпоставя:

- а) риска от настъпване на неизпълнение към отчетната дата (въз основа на модифицираните договорни условия); и
- б) риска от настъпване на неизпълнение към датата на първоначалното признаване (въз основа на първоначалните, немодифицирани договорни условия).

За оценка и измерване на очакваните кредитни загуби дружеството прилага общ(трестепенен) подход, базиран на метода „вероятност от неизпълнение“, като на всяка отчетна дата след първоначалното признаване дружеството оценява към кой етап се отнася финансовият актив, които е предмет на проверка за обезценка в зависимост от степента на влошаване на кредитното качество на финансовия инструмент.

Етапът и заложените в него критерии, количествени и качествени показатели определят съответните изисквания за обезценка.

Етап 1

Включва финансово стабилни финансови активи, които се очаква да бъдат обслужвани съгласно техните договорни условия и за които няма признаци за увеличен кредитен риск. Обезценка се формира на базата на очакваните загуби за следващите 12 месеца, а не за целия срок на заема.

Етап 2

Включва финансови активи, чиито кредитен риск се е увеличил значително след първоначалното им признаване, но няма обективно доказателство за обезценка.

Преминването към Етап 2 е предизвикано от относителната промяна в кредитния риск, а не от абсолютния кредитен риск към датата на отчитане.

Обезценка се формира на базата на очакваните загуби за целия срок на заема.

Етап 3

Включва финансови активи, чиито кредитен риск се е увеличил значително след първоначалното им признаване и има обективно доказателство за обезценка.

Обезценка се формира на базата на очакваните загуби за целия срок на заема.

Оценяване на очаквани кредитни загуби

Предприетието оценява очакваните кредитни загуби по финансов инструмент така, че да бъде взета предвид: а) сумата, определена безпристрастно и претеглена на базата на вероятността чрез оценяване на обхвата на възможните резултати;

- б) стойността на парите във времето; и

в) разумната и аргументирана информация, достъпна без извършване на излишни разходи или усилия към отчетната дата, за минали събития, текущи условия и прогнозираните бъдещи икономически условия.

Опростен подход за търговски вземания, активи по договори с клиенти

За вземания по продажби и активи по договори с клиенти дружеството прилага опростен подход, базиран на „очакван процент на неизпълнение“ за целия срок на инструмента, чрез използване на матрица на провизиите за приблизително определяне на очакваните кредитни загуби на финансовите активи.

Моделът за матрично провизиране включва:

- а) групиране на клиентите и контрагентите на дружеството по сходни бизнес и други характеристики и кредитен риск;
- б) провизионна матрица, основана на исторически наблюдавани проценти на неизпълнение и неплащане по времеви диапазони на просрочие, коригирани с допълнителни предположения и приблизителни оценки, ориентирани към възможни промени в тези проценти, базирани на макроикономически или специфични фактори.

Коректив за загуби

Балансовата стойност на актива се намалява чрез използването на корективна сметка за отчитане на очакваните кредитни загуби, а стойността на загубата се отразява в текущите разходи.

Финансови пасиви

Финансовите пасиви включват лихвоносни заеми и други привлечени ресурси:

- заеми (кредити);
- задължения по лизингови договори;
- задължения към доставчици и други контрагенти.

Първоначално те се признават в баланса по справедлива стойност, нетно от преките разходи по транзакцията, а последващо – по амортизируема стойност по метода на ефективната лихва. Амортизируемата стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, включително дисконт или премия, асоциирани с тези заеми.

Печалбите и загубите се признават в отчета печалбата и загубата и другия всеобхватен доход като “финансови разходи”, нетно, през периода на амортизация или когато задълженията се отпишат или редуцират.

Банковите заеми първоначално се отчитат по стойност на възникване, намалена със съответните разходи по отпускане на заемите.

При последваща оценка след първоначално признаване, се отчитат по амортизирана стойност като всяка разлика между първоначалната стойност и стойността на падежа се отчита в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за периода на заема на база на ефективния лихвен процент.

Частта от банковите заеми, която е платима дванайсет месеца след края на отчетния период се представя като нетекущи пасиви.

Частта, платима до дванайсет месеца, след края на отчетния период се класифицира като текущи пасиви.

Търговските и другите сходни задължения в лева се оценяват по стойността на възникването им, а тези в чуждестранна валута по заключителния курс на БНБ към 31 декември на съответната година. Текущи са тези от тях, които са дължими до 12 месеца след края на отчетния период.

Задълженията към доставчици и другите текущи задължения се отчитат по стойността на оригиналните фактури (себестойност), която се приема за справедливата стойност на сделката, която ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги.

Когато задълженията към доставчици са разсрочени извън нормалните кредитни срокове, те се отчитат по сегашната стойност на задължението, дисконтирано на база на лихвеното равнище по привлечените от дружеството кредитни ресурси с аналогичен матуритет и предназначение, а разликата между сегашната стойност и общата сума на плащанията се отчита като финансов разход (лихва).

Елементите, класифицирани като търговски и други задължения обикновено не се оценяват отново, тъй като задълженията са известени с висока степен на сигурност и уреждането е краткосрочно.

1.16. Лихви, дивиденди, загуби и печалби свързани с финансов инструмент или компонент, който е финансов пасив

Лихви, дивиденди, загуби и печалби, свързани с финансов инструмент или компонент, който е финансов пасив, се признават като приходи или разходи в печалбата или загубата. Разпределенията за притежателите на инструменти на собствения капитал се признават директно в собствения капитал.

Разходите по операцията за капиталова сделка се отразяват счетоводно като намаление на собствения капитал.

Класификацията на финансов инструмент като финансов пасив или инструмент на собствения капитал определя дали лихвите, дивидентите, загубите и печалбите, свързани с този инструмент, се признават като приходи или разходи в печалбата или загубата или като промени в собствения капитал.

Разходите при издаването или придобиването на свои инструменти на собствения капитал се отчитат в капитал, например при капиталова сделка разходите по сделката се отчитат счетоводно като намаление на собствения капитал.

Новият параграф 57А от МСС 12 изисква от Дружеството да признае последствията от данъка върху дохода върху дивидентите, както са дефинирани в МСФО 9, когато признава задължение за изплащане на дивидент.

Според това произнасяне последствията от данъка върху дохода върху дивидентите са по-пряко свързани с минали сделки или събития, които са генерирали разпределими печалби, а не с разпределения на собствениците.

Все пак съществуващият принцип, че емитентът признава последствията от данъка върху дохода върху дивидентите, когато предприятието първоначално е признало тези минали сделки или събития остава непроменен.

Дружеството признава дивидентите в печалбата или загубата само когато:

- а) правото на предприятието да получи плащане на дивидент е установено;
- б) има вероятност предприятието да получи икономически ползи, свързани с дивидента; и в) размерът на дивидента може да бъде надеждно оценен.

Оповестявания (параграф 81, буква а) от МСС 12), свързани с позиции, които се отразяват или кредитират директно в собствения капитал.

Съгласно § БВ67 от МСС 12 Дружеството не прилага параграф 57А към последствията от данъка върху дохода за всички плащания по финансови инструменти, класифицирани като собствен капитал, но само когато то определи, че плащанията по такива инструменти са разпределение на печалбата (т.е. дивиденти).

1.17. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ

За целите на отчета за паричния поток паричните средства и паричните еквиваленти включват наличните парични средства в брой и по банкови сметки, инвестиции в монетарни пазарни инструменти.

Паричните средства и еквиваленти в лева са оценени по номинална стойност, а паричните средства и еквиваленти в чуждестранна валута по заключителния курс на Българска Народна Банка към 31.12.2019 г.

1.18. СОБСТВЕН КАПИТАЛ И МАЛЦИНСТВЕНО УЧАСТИЕ

Основният капитал се представя по неговата номинална стойност съгласно съдебните решения за регистрацията му.

Собственият капитал, който не принадлежи на икономическата група /малцинствено участие/ представлява част от нетните активи / в т. ч. от нетния резултат за годината/ на дъщерните предприятия, което може да се припише на участия, които не са пряко или косвенно притежавани от предприятието-майка.

1.19. КРЕДИТЕН РИСК

Кредитният риск за групата е свързан преди всичко с неговите вземания от предоставените средства на дружества от групата и други контрагенти.

1.20. ПАЗАРЕН РИСК

Пазарният риск е резултат от изменението в пазарните условия – промяна на пазарни цени на финансовите инструменти, на валутните курсове и на лихвените проценти.

1.21. ПРИНЦИП НА КОНСОЛИДИРАНЕ НА СЧЕТОВОДНИТЕ ОТЧЕТИ

Консолидираните счетоводни отчети съдържат консолидиран отчет за финансовото състояние, консолидиран отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, консолидиран отчет за паричните потоци и консолидиран отчет за измененията на собствения капитал. Тези отчети включват дружеството – майка и всички дъщерни дружества. Дъщерно дружество е дружеството, което е консолидирано от Дружеството-майка чрез притежаване, пряко или непряко на повече от 50 % от акциите с право на глас от капитала или чрез възможността за управление на финансовата и оперативната му политика с цел получаване на икономически изгоди от дейността му.

При придобиване на дъщерно дружество, активите и пасивите му се отчитат по справедлива стойност към датата на придобиване.

Всички съществени вътрешногрупови салда и вътрешногрупови сделки и произтичащите печалби и загуби са елиминирани в резултата на консолидационните процедури.

Малцинственото участие в нетните активи на дъщерните дружества се определя според акционерната структура на дъщерните дружества към датата на баланса. Малцинственото участие в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход се определя като се вземат под внимание промените в състава на Холдинга по време на отчетния период.

“Корпорация за технологии и иновации” АД притежава контролно участие пряко и непряко в 10 на брой дъщерни дружества към 31.12.2019год. – „Орфей Клуб Уелнес”АД, „Популярна каса – 95”АД, Съединение Мениджмънт АД в ликвидация, „Пловдив Тех парк”АД, „ИТ Академия” АД, „Етик Финанс”АД, „Атлас Юнион”ЕООД, ПЧЕКИТ ЕООД, ИТ Университет ЕООД, ПЧЕКИТ Пловдив ЕООД. По решение на съвета на директорите на дружеството майка, „Атлас Юнион”ЕООД, Съединение Мениджмънт АД в ликвидация, ПЧЕКИТ ЕООД, ИТ Университет ЕООД, ПЧЕКИТ Пловдив ЕООД не участват в консолидирания отчет поради несъщественост на финансовият отчет.

2. ПРИХОДИ

	<u>31.12.2019</u> BGN'000	<u>31.12.2018</u> BGN'000
Приходи от продажба на стоки	13	16
Приходи от продажба на услуги	458	110
Други приходи от продажби	707	2,539
Общо	<u>1,178</u>	<u>2,665</u>

3. РАЗХОДИ

	<u>31.12.2019</u> BGN'000	<u>31.12.2018</u> BGN'000
Разходи за материали	340	462
Разходи за външни услуги	418	627
Разходи за заплати	466	490
Разходи за социални осигуровки	98	105
Други разходи за дейността	3,994	6,117
<i>в т.ч. обезценка на активи</i>	<i>3,666</i>	<i>4,487</i>
Разходи за амортизация	163	155
Изменение на запасите от продукцията и незавършено производство	-	-
Балансова стойност на продадените активи	323	3,228
Общо	<u>5,802</u>	<u>11,184</u>

Други разходи за дейността основно се формират от обезценка на активи на групата през текущия период в размер на 3 666 хил.лв., в т.ч. обезценка на инвестиционни имоти в размер на 3 642 хил.лв. и обезценка на дълготрайни материални активи / земи и сгради / в размер на 24 хил.лв.

ПРИХОДИ И РАЗХОДИ ПО СЕКТОРИ

АВТОСЕРВИЗНИ УСЛУГИ

	<u>Пловдив Тех парк АД</u>
	31.12.2019
	BGN'000
Приходи от дейността	508
Разходи за обичайната дейност	(4,719)
Нетен резултат от дейността	(4,211)
Финансови приходи	4
Финансови разходи	(7)
Нетен резултат от финансови операции	(3)
Печалба / (загуба) преди данъци	(4,214)
Данъци	-
Печалба / (загуба)	(4,214)

ТУРИЗЪМ

	<u>ОКУ АД</u>
	31.12.2019
	BGN'000
Приходи от дейността	106
Разходи за обичайната дейност	(369)
Нетен резултат от дейността	(263)
Финансови приходи	16
Финансови разходи	(1)
Нетен резултат от финансови операции	15
Печалба / (загуба) преди данъци	(248)
Данъци	-
Печалба / (загуба)	(248)

КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ

	<u>Етик Финанс АД</u>
	31.12.2019
	BGN'000
Приходи от дейността	347
Разходи за обичайната дейност	(410)

Нетен резултат от дейността	<u>(63)</u>
Финансови приходи	3
Финансови разходи	<u>(1)</u>
Нетен резултат от финансови операции	<u>2</u>
Печалба / (загуба) преди данъци	<u>(61)</u>
Данъци	-
Печалба / (загуба)	<u>(61)</u>

Популярна каса - 95 АД

31.12.2019

BGN'000

Приходи от дейността	-
Разходи за обичайната дейност	<u>(11)</u>
Нетен резултат от дейността	<u>(11)</u>
Финансови приходи	4
Финансови разходи	-
Нетен резултат от финансови операции	<u>4</u>
Печалба / (загуба) преди данъци	<u>(7)</u>
Данъци	-
Печалба / (загуба)	<u>(7)</u>

Деятности в областта на ИТ**ИТ Академия АД**

31.12.2019

BGN'000

Приходи от дейността	209
Разходи за обичайната дейност	<u>(165)</u>
Нетен резултат от дейността	44
Финансови приходи	12
Финансови разходи	<u>(26)</u>
Нетен резултат от финансови операции	<u>(14)</u>
Печалба / (загуба) преди данъци	30
Данъци	-
Печалба / (загуба)	<u>30</u>

ПРИХОДИ И РАЗХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ДРУЖЕСТВОТО МАЙКА

	<u>КТИ АД</u>
	31.12.2019
	BGN'000
Приходи от дейността	8
Разходи за обичайната дейност	(128)
Нетен резултат от дейността	(120)
Финансови приходи	-
Финансови разходи	(1)
Нетен резултат от финансови операции	(1)
Печалба / (загуба) преди данъци	(121)
Данъци	11
Печалба / (загуба)	(110)

ПЕЧАЛБА/ЗАГУБА ПО СЕКТОРИ

	31.12.2019
	BGN'000
<i>Отчетни сектори Печалба/Загуба</i>	
Автосервизни услуги	(4,214)
Туризм	(248)
Консултански услуги	(68)
Дейности в областта на ИТ	30
Дружество - майка	(110)
	<hr/>
Нетна печалба/загуба	(4,610)
Миноритарно участие	(1,923)
Нетна печалба/загуба на Групата	(2,687)

4. ИМОТИ, МАШИНИ, СЪОРЪЖЕНИЯ И ОБОРУДВАНЕ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Дълготрайни материални активи (ДМА)		
Земи	1,113	1,138
Сгради и конструкции	271	333
Машини и оборудване	11	19
Съоръжения	45	37
Транспортни средства	56	81
Други ДМА	148	221
Разходи за придобиване и ликвидация на ДМА	2,292	1,797
	3,936	3,626

ИМОТИ, МАШИНИ, СЪОРЪЖЕНИЯ И ОБОРУДВАНЕ ПО СЕКТОРИ**АВТОСЕРВИЗНИ УСЛУГИ**

	<u>Пловдив Тех парк АД</u>
	31.12.2019
	BGN'000
Земи и сгради	32
Машини, съоръжения и оборудване	17
Други ДМА	187
Разходи за придобиване на ДМА	2,274
	<u>2,510</u>

ТУРИЗЪМ

	<u>ОКУ АД</u>
	31.12.2019
	BGN'000
Земи и сгради	1,290
Машини, съоръжения и оборудване	27
Други ДМА	9
Разходи за придобиване на ДМА	-
	<u>1,326</u>

КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ**Етик Финанс АД**

31.12.2019

BGN'000

Земи и сгради	22
Машини, съоръжения и оборудване	-
Други ДМА	2
Разходи за придобиване на ДМА	-
	<u>24</u>

Популярна каса - 95 АД

31.12.2019

BGN'000

Земи и сгради	-
Машини, съоръжения и оборудване	-
Други ДМА	-
Разходи за придобиване на ДМА	-
	<u>-</u>

Дейности в областта на ИТ**ИТ Академия АД**

31.12.2019

BGN'000

Земи и сгради	3
Машини, съоръжения и оборудване	12
Други ДМА	2
Разходи за придобиване на ДМА	18
	<u>35</u>

ДРУЖЕСТВО МАЙКА**КТИ АД**

31.12.2019

BGN'000

Земи и сгради	37
Машини, съоръжения и оборудване	-
Други ДМА	4
Разходи за придобиване на ДМА	-
	<u>41</u>

5. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ

	<u>31.12.2019</u> BGN'000	<u>31.12.2018</u> BGN'000
Инвестиционни имоти	4,743	8,644
	<u>4,743</u>	<u>8,644</u>

ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ ПО СЕКТОРИ**АВТОСЕРВИЗНИ УСЛУГИ****Пловдив Тех парк АД**

	<u>31.12.2019</u> BGN'000
Инвестиционни имоти	3,043
	<u>3,043</u>

ДРУЖЕСТВО МАЙКА**КТИ АД**

	<u>31.12.2019</u> BGN'000
Инвестиционни имоти	1,700
	<u>1,700</u>

6. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	<u>31.12.2019</u> BGN'000	<u>31.12.2018</u> BGN'000
Права върху собственост	1	24
Програмни продукти	-	-
Други нематериални активи	197	28
Разходи за придобиване на ДНА	163	-
	<u>361</u>	<u>52</u>

7. НЕТЕКУЩИ ФИНАНСОВИ АКТИВИ

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	BGN'000	BGN'000
Дялови участия, в т. ч.	23	1,287
- в дъщерни предприятия	16	1,283
- асоциирани предприятия	7	4
- други предприятия	-	-
	<u>23</u>	<u>1,287</u>

Дяловите участия в дъщерни предприятия са разпределени както следва:

В дъщерни предприятия:

	<u>31.12.2019</u>
	BGN'000
Атлас Юнион ЕООД	5
Съединение Мениджмънт АД в ликвидация	-
ПЧЕКИТ Пловдив ЕООД	5
ИТ Университет ЕООД	5
ПЧЕКИТ ЕООД	-
Други	1
	<u>16</u>

8. ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ И ДРУГИ АКТИВИ

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	BGN'000	BGN'000
Вземания по предоставени търговски заеми	580	451
Вземания от свързани предприятия	-	100
	<u>580</u>	<u>551</u>

9. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	BGN'000	BGN'000
Материали	62	62

Продукция	14	14
Стоки	36	6
	<u>112</u>	<u>82</u>

МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ по сектори

	<u>31.12.2019</u>
	BGN'000
Автосервизни услуги	-
Туризм	68
Консултански услуги	14
Дейности в областта на ИТ	30
Дружество - майка	-
	<u>112</u>

10. ТЕКУЩИ ВЗЕМАНИЯ

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	BGN'000	BGN'000
Вземания от свързани предприятия	19	10
Вземания по продажби	549	682
Предоставени аванси	183	472
Вземания по предоставени търговски заеми	57	45
Съдебни и присъдени вземания	-	-
Други вземания	5,961	4,636
Данъци за възстановяване	6	290
	<u>6,775</u>	<u>6,135</u>

Вземанията от свързани предприятия включват вземания от свързани предприятия по продажби на стоки и услуги, вземания по предоставени краткосрочни заеми и вземания от лихви по заеми. Други краткосрочни вземания включват вземания от подочетни лица, лихви по заеми, други дебитори и кредитори.

11. ТЕКУЩИ ФИНАНСОВИ АКТИВИ

	<u>31.12.2019</u> BGN'000	<u>31.12.2018</u> BGN'000
Финансови активи, държани за търгуване	303	303
	303	303

Финансови активи, държани за търгуване:

	<u>31.12.2019</u> BGN'000	<u>31.12.2018</u> BGN'000
Иновационен център Орфей ООД	1	1
Бронз ТМ АД - Д.Оряховица	0	0
Арбанаси АД	295	295
Феникс Юг АД – Пловдив	0	0
Други финансови активи	7	7
	303	303

Краткосрочните финансови активи се оценяват след първоначалното им признаване, по справедлива стойност.

12. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА

	<u>31.12.2019</u> BGN'000	<u>31.12.2018</u> BGN'000
Парични средства в брой	27	88
Парични средства в банкови сметки	207	1,341
Блокирани парични средства	-	-
	234	1,429

13. АКЦИОНЕРЕН КАПИТАЛ

Общият размер на основния капитал към 31.12.2019год. е в размер на 24,000,064 лв. Разпределен е на 24,000,064 броя обикновени поименни акции с номинал 1 лв. всяка.

	<u>31.12.2019</u> BGN'000	<u>31.12.2018</u> BGN'000
Основен капитал	24,000	24,000
Общо	24,000	24,000

14. РЕЗЕРВИ

	<u>31.12.2019</u> BGN'000	<u>31.12.2018</u> BGN'000
Премии от емисии	107	107
Резерв от последващи преоценки	-	-
Други резерви	5,639	5,119
	5,746	5,226

15. ФИНАНСОВИ РЕЗУЛТАТИ

	<u>31.12.2019</u> BGN'000	<u>31.12.2018</u> BGN'000
Неразпределена печалба	2,057	2,258
Непокрита загуба	(24,174)	(18,190)
Резултат от текущия период	(2,687)	(4,607)
	(24,804)	(20,539)

16. МАЛЦИНСТВЕНО УЧАСТИЕ

Собственият капитал, който не принадлежи на икономическата група /малцинственото участие/ представлява частта от нетните активи и от нетния резултат за периода на дъщерните предприятия, което може да се препише на участия, които не са пряко или косвено притежавани от предприятието-майка.

	<u>31.12.2019</u> BGN'000	<u>31.12.2018</u> BGN'000
Малцинствено участие	9,054	10,622
	9,054	10,622

17. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

	<u>31.12.2019</u> BGN'000	<u>31.12.2018</u> BGN'000
Задължения към свързани предприятия	-	51
Задължения по търговски заеми	241	-
	241	51

Задълженията към свързани предприятия се формират от получени дългосрочни заеми.

18. Текущи задължения

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	BGN'000	BGN'000
Задължения към свързани предприятия	-	196
Задължения към доставчици и клиенти	92	54
Получени аванси	5	131
Задължения към персонала	78	148
Задължения към осигурителни предприятия	21	57
Данъчни задължения	45	81
Други краткосрочни задължения	2,589	2,071
	<u>2,830</u>	<u>2,738</u>

Задълженията към свързани предприятия включват задължения към свързани предприятия по доставки на стоки и услуги, задължения по получени краткосрочни заеми и задължения от лихви по заеми. Други краткосрочни задължения включват задължения към подочетни лица, лихви по заеми, други дебитори и кредитори.

19. Вземания и задължения със свързани лица

Краткосрочни вземания от свързани предприятия – бележка 10

	<u>31.12.2019</u>
	BGN'000
Атлас Юнион ЕООД	4
ПЧЕКИТ Пловдив ЕООД	12
ПЧЕКИТ ЕООД	3
Общо	<u>19</u>

През отчетният период няма сключени сделки между свързани лица, които да оказват съществено влияние върху финансовото състояние на групата.

20. СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА БАЛАНСА

Във връзка с разразилата се в световен мащаб пандемия, свързана с вируса COVID-19, в Република България беше въведено извънредно положение с решение на Народното Събрание от 13.03.2020 г.

Мерките, предприети за ограничаване на въздействието на вирусната инфекция върху населението в България, представляват сериозно предизвикателство пред дейността на всички икономически субекти на територията на страната.

„Корпорация за технологии и иновации“ АД е холдингово дружество и дейността му се извършва основно чрез дъщерните дружества, включени в икономическата група, които са специализирани в няколко организационно-управленски проекта:

- Проект „Пловдив Тех Парк“ - Образователни и ИТ услуги
- Проект „Орфей“
- Проект „Етик Финанс“

Независимо от пандемията, „Корпорация за технологии и иновации“ АД продължава дейността си. Кризата промени съществуващия икономическия модел, и въпреки че не е известно кой ще бъде следващият, той със сигурност ще изисква промяна в културата и по-социален подход на икономиката, за което „Корпорация за технологии и иновации“ АД е подготвена и дружествата в групата ускорено възприемат **платформеното мислене**, което вече е нарушило традициите в много отрасли и ще продължи да променя мисленето на нашите екосистеми в близко бъдеще.

Последствията от този процес на еволюция ще бъдат огромни и затова е от съществено значение процесът на адаптиране към тях да е възможно най-ранен.

Основните измерения, които съпътстват всяка индустриална промяна, а в частност и дейността на холдинга, в резултат на промененото **платформено мислене** са:

- 1) създават се нови мрежови пазари;
- 2) започват да се появяват нови източници на доставки;
- 3) разработват се нови модели на потребление;
- 4) създават се нови и уникални комбинации от компетенции.

Много вероятно е бъдещето да принадлежи именно на онлайн платформите и платформеното мислене и взаимодействие. За целта на интелигентната специализация в това направление, която е въведена „Корпорация за технологии и иновации“ АД, се обединят функционалностите на съществуващите типове платформи и онлайн методи за обучение и образование и взаимодействие, комуникационни и развойни, предоставя се изключителна възможност за бързо внедряване **още през 2020г.** на нови технологии като **изкуствен интелект, блокчейн, интернет на нещата, големи данни** и т.н., залегнали в бизнес плана на дружеството.

Като положителен ефект от извънредното положение може да се отчете рязкото нарастване в световен и национален мащаб на ползването на онлайн услуги от всякакъв вид, което ще повлияе положително върху резултатите, очаквани от предстоящото внедряване и пускане в реален режим на платформите „**Smart Student**“, „**Финетика**“,

БмБС, TripXV, ClubXchain и др. Това показва правилната ориентация на дейността на холдинга през последните години, насочена към максимално бързо преминаване към платформената икономика, нарастването на обема на **онлайн-услугите** и използване на новите технологии – **изкуствен интелект, блокчейн** и др.

Ръководството на холдинга е изготвило в рамките на последните две години планове, и е предприело мерки за **осъществяване на голяма част от дейността дистанционно** чрез обособяване на **виртуални екипи**, и извънредното положение не влияе тежко върху ежедневната работа по бизнес плана за изминалата и настоящата финансова година. Работата с външни консултанти и партньори по проектите на няма изгледи да се повлияе отрицателно и да затрудни постигането на поставените за годината цели.

21. ОДОБРЕНИЕ НА ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ

Финансовите отчети са одобрени от Ръководството на групата и са подписани от негово име от:

26.05.2020г.

Асен Конарев

Изпълнителен Директор

Петър Троплев

Изпълнителен Директор

Съставител:

/МДН Финанс ЕООД
-Мирослава Николова/

